

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ

м.Кропивницький –2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація.
2. Анотація до дисципліни.
3. Мета і завдання дисципліни.
4. Формат дисципліни.
5. Програмні результати навчання.
6. Обсяг дисципліни.
7. Ознаки дисципліни.
8. Пререквізити.
9. Технічне програмне забезпечення/обладнання.
10. Політика курсу.
11. Навчально-методична карта дисципліни.
12. Система оцінювання та вимоги.
13. Рекомендовані джерела інформації

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціологія
Викладач	Стежка Зоя Василівна, кандидат філософських наук, доцент
Контактний телефон	050 939 43 58
E-mail:	zoiastez@ukr.net
Консультації	Очнi консультації за попередньою домовленiстю Онлайн консультації за попередньою домовленiстю Viber(+380509394358)
Система дистанційного навчання	moodle.kntu.kr.ua DistancelearningCNTU

2. Анотація до дисципліни

Курс соціології спрямований на набуття студентами знань про навколишні соціальні явища і процеси, засвоєння знань про механізми функціонування суспільства, його інститутів і соціальних груп, розвиток здатності до аналізу і прогнозування розвитку соціальних процесів. Оскільки професійна діяльність людини відбувається в суспільстві і є формою участі в суспільному поділі праці, соціологічний аспект мислення має особливе значення для кожного фахівця. Курс соціології ставить своєю метою підвищення рівня світоглядної і гуманітарної підготовки студентів шляхом оволодіння знаннями про соціальні зв'язки і відносини, способи їх організації, закономірності функціонування і розвитку. Вивчення соціології повинно сформувати у майбутніх спеціалістів розуміння специфіки соціологічного знання та реалізувати такі завдання: дати здобувачам цілісне уявлення про специфіку соціологічного знання, його об'єкт і предмет, про історію зарубіжної і вітчизняної соціології, перспективи її подальшого розвитку; допомагати студентам розвинути творче мислення, рішуче відмовлятися від догм і стереотипів, розвинути вміння теоретично осмислювати особливості моменту, який переживає Україна і все світове співтовариство; допомогти здобувачам органічно пов'язувати набуті соціологічні знання зі складними проблемами сучасного життя, вміння орієнтуватися у ньому; навчити студентів розуміти і використовувати у професійній діяльності основні теоретичні і практичні положення соціології, дані конкретно-соціологічних досліджень; формувати загальну і соціологічну культуру, соціологічне мислення, розвивати потребу в набутті наукових знань про явища суспільного життя.

3. Мета і завдання дисципліни

Мета викладання дисципліни «Соціологія» – формування у майбутніх фахівців соціологічного мислення та соціологічної культури, ознайомлення студентів з основними методами збору та аналізу соціологічної інформації (програма дисципліни дає можливість студентам практично випробувати такі методи збору інформації, як контент-аналіз документів, різні види опитувань, соціологічні тести, включене та невключене спостереження тощо); оволодіння навичками самостійного соціологічного аналізу, соціально-психологічного діагностування (важливий елемент програми дисципліни – самостійна робота студентів надрозробкою проєктів програм для вивчення громадської думки).

Завдання – формування теоретичних знань та практичних навичок у майбутніх фахівців відповідно до поставленої мети. Згідно з вимогами освітньої програми студенти мають здобути такі компетентності:

- здатність розуміти особливості, структуру, функції, основні завдання соціології;
- здатність аналізувати основні напрямки, тенденції й проблеми розвитку соціологічної науки в сучасному суспільстві;
- здатність виконувати теоретичний аналіз стану і розвитку соціологічної науки;
- вміти визначати специфічний соціологічний кут погляду на суспільні явища та процеси;
- знати основні методи соціологічних досліджень.

4. Формат дисципліни

Для денної форми навчання:

Викладання курсу передбачає для засвоєння дисципліни традиційні лекційні заняття із застосуванням електронних презентацій у поєднанні із практичними роботами.

Форматочний (offline/Facetoface).

Для заочної форми навчання:

Форматочний (offline/Facetoface), у міжсесійний період – дистанційний (online).

5. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- основні поняття та категорії курсу;
- загальні положення класичних соціологічних теорій;
- сучасні напрямки соціологічного теоретизування та методологічні принципи;
- основні емпіричні соціологічні методи дослідження сучасного суспільства.

вміти:

- інтерпретувати елементи соціальної дійсності в категоріях соціології;
- застосовувати основні теоретичні знання для аналізу сучасних процесів та явищ, що відбуваються у сучасному українському суспільстві;
- диференційовано підходити до вивчення окремих соціальних процесів та явищ;
- діагностувати соціальні проблеми та знаходити шляхи їх вирішення;
- розумітися на евристичних обмеженнях і перевагах основних методів соціологічних досліджень.

6. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Кількість годин
Лекції	28
Практичні заняття	14
Самостійна робота	78
Всього	120

7. Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна/вибіркова
2021/2022	I	2	3/90	2	Іспит	Вибіркова

8. Пререквізити

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Соціологія» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: «Історія та культура України», «Історія вітчизняної та світової культури», «Політологія».

9. Технічне та програмне забезпечення/обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією та викладачами з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, викладачами та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

10. Політика курсу

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

Відвідування занять:

Відвідання занять – важлива складова навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані не пізніше ніж за тиждень до залікової сесії.

Поведінка на заняттях:

Недопустимість: запізнення на заняття, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання.

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті студенти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: «Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ» (http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf); «Положення про організацію вивчення вибіркових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти» (<http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf>); «Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти ЦНТУ» (<http://www.kntu.kr.ua/?view=univer&id=50>); «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЦНТУ». Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/polozh_system_yakosti.pdf.

11. Навчально-методична карта дисципліни

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1			

Тема 1. Предмет, структура і функції соціології. Предмет та об'єкт науки «соціологія». Соціальність як ознака розвитку суспільства. Закони соціології. Категорії соціології. Структура соціології	2		4
Тема 2. Соціологічне дослідження: методологія і методика. Принципи методології соціологічної науки. Методика наукового дослідження соціології. Програма соціологічного дослідження. Компоненти теоретико-методологічної частини програми дослідження. Методи соціологічного дослідження	2	2	4
Тема 3. Предмет, структура і функції соціології.	2		4
Тема 4. Історичні особливості розвитку соціології. Протосоціологічний період розвитку наукового дослідження суспільства. Позитивістська методологія О. Конта. Еволюціонізм і органіцизм як найважливіші методологічні принципи соціологічної системи Г. Спенсера. Соціал-дарвіністська школа. Принцип «соціологізму» як базове положення «соціологічного методу» Е. Дюркгейма. М. Вебер – засновник «інтерпретативної соціології» («розуміючої соціології»)	2	2	6
Тема 5. Історичні етапи розвитку соціології.	2	2	6
Тема 6. Сутність, причини і чинники соціальних змін. Причини і чинники соціальних змін. Види і форми соціальних змін. Соціальна трансформація. Соціальна модернізація. Соціальна інновація і соціальна дифузія. Соціальний прогрес і соціальний регрес як протилежні форми соціальних змін. Соціальна еволюція і соціальна революція – різні, проте необхідно взаємопов'язані сторони суспільного розвитку.	2		4
Тема 7. Демографічна, професійна і соціально-територіальна структури суспільства. Загальні уявлення про демографічну структуру: вікові та гендерні групи, специфіка гендерної та вікової ідентичності, гендерні та вікові відносини та їх трансформація у сучасному суспільстві. Поняття гендеру. Формування гендеру на рівні особистості та суспільства. Гендерні моделі поведінки. Процеси формування гендерної ідентичності: моделювання, підкріплення та самосоціалізація. Роль жінки в сучасному суспільстві.	2	2	6
Тема 8. Сутність, причини і чинники соціальних змін.	2		6
Тема 9. Особистість у системі соціальних зв'язків. Соціологічні підходи до вивчення особистості та її місця в суспільстві. Соціологічна структура особистості. Соціалізація особистості. Етапи особистісної соціалізації. Агенти соціалізації. Основні сфери соціалізації: діяльність, спілкування та самосвідомість. Соціальна адаптація як пристосування індивіда до ролевих функцій, соціальних норм, спільнот, до умов функціонування різних сфер суспільства. Соціальний статус та соціальна роль особистості. Особистісний статусно-рольовий набір.	2		6
Тема 10. Демографічна, професійна і соціально-територіальна структура суспільства.	2	2	6

Тема 11. Соціологія науки і техніки. Соціологія науки – галузь соціології, яка досліджує закономірності виникнення, функціонування й розвитку науки, взаємодії її як соціальною явища із суспільством та різними соціальними інститутами. Особливості вивчення соціологічних проблем розвитку науки і техніки. Безпосередній зв'язок сучасної науки з технікою та матеріальним виробництвом.	2	2	8
Тема 12. Соціологія релігії. Соціологія релігії як галузь соціологічного знання. Соціальні форми існування релігії. Соціальні функції релігії: світоглядна, регулятивна, компенсаторна, інтеграційна та інші. Сакралізація та секуляризація як динамічні процеси в суспільстві.	2		6
Тема 13. Соціологія культури. Соціальна сутність культури. Функції культури. Соціальні цінності та соціальні норми. Види соціальних норм. Сутність та роль системи соціального контролю. Поняття соціальної девіації. Соціальна аномія.	2	2	6
Тема 14. Соціологія конфлікту. Розвиток соціології конфлікту як галузевої соціологічної теорії. Сутність конфлікту та його структура. Детермінація соціальних конфліктів. Джерела соціальних конфліктів. Рушійні сили конфлікту. Причини конфліктів. Основні види соціальних конфліктів. Економічний конфлікт. Політичний конфлікт. Правовий конфлікт. Конфлікти духовно-культурної сфери. Релігійні конфлікти. Міжнародні конфлікти.	2		6
Всього	28	14	78

12. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: іспит.

Контроль знань та умінь здобувачів (поточний та підсумковий) здійснюється за кредитною трансферно-накопичувальною системою організації освітнього процесу в ЦНТУ. Рівень засвоєння студентом теоретичного та практичного навчального матеріалу оцінюється за стобальною та чотирирівневою шкалами оцінювання. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни та виводиться як сума проміжних оцінок за вивчення змістових модулів. Остаточна оцінка рівня знань студента складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої відводиться 60 балів, та рейтингу з атестації (іспит) – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни «Соціологія»

Поточний контроль та самостійна робота			Підсумковий контроль	
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Всього	Іспит	Сума

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	ЗК 1	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	ЗК 2			
3	3	3	3	3	3	2	10	3	3	3	3	3	3	2	10	60	40	100

Примітка: T1, T2, ..., T14 – тижні, ЗК1, ЗК2 – підсумковий змістовий контроль

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті.

Рівень знань оцінюється:

«Відмінно» / «Зараховано» – здобувач вищої освіти досконало засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповіді, вільно використовує набуті теоретичні знання у процесі аналізу практичного матеріалу, висловлює власне ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

«Добре» / «Зараховано» – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, викладає його аргументовано, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, має практичні навички, висловлює власні міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або у процесі аналізу практичного матеріалу.

«Задовільно» / «Зараховано» – здобувач вищої освіти, в основному, володіє теоретичними знаннями з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх з майбутньою діяльністю.

«Незадовільно» / «Не зараховано» – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі; відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Переведення підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, вираженої у балах, в екзаменаційну (залікову) за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється за відповідною шкалою.

Шкала оцінювання

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (іспит, диференційований залік: курсова робота, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
А	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90–100
В	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середньогорівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82–89
С	ДОБРЕ – в цілому правильна робота з			74–81

	певною кількістю грубих помилок			
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64–73
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60–63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	Незараховано	35–59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1–34

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені [Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ](#) (С. 28-31).

13. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Докаш В.І., Ципко С.Ю., Яремчук С.С. Соціологія. Чернівці, 2011.
2. Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А.В. Фурман, В.С. Біскуп, О.С. Морщакова. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 354 с.
3. Кузьменко Т.М. Соціологія. Центр навчальної літератури, 2019. 320 с.
4. Особистість і соціальні інститути в урбанізованому суспільстві: місто Дніпро: монографія: в 2 томах / В. В. Кривошеїн, О. Ю. Висоцький, В. В. Ніколенко та ін.; за заг. ред. професора В. В. Кривошеїна.– Том 1.– Д.: Видавництво Лізунов-Прес, 2018. 292 с.
5. Студент ХХІ века: соціальний портрет на фоні об'єктивних трансформацій: монографія ; побіщ. ред. д. іст. н. В. И. Астаховой. Харьков, Издательство НУА, 2010. 401 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.
2. <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.